

DELAVSKA POLITIKA

POLITIČEN DNEVNIK

Št. 71.

V Ljubljani, ponedeljek 29. marca 1926.

Leto I.

Rusija in njeni med

narodni odnošaji.

Sovjetska Rusija, oficijelno Unija Sovjetskih Socijalističnih Republik, je še vedno predmet ugibanj in vsesplošnega zanimanja. To je naravno, kajti Rusija je ogromna dežela, obsegajoča šestino zemeljske površine. Desetina vseh ljudi na svetu živi v njenih mejah. Ima ogromna, komaj dotaknjena naravna bogastva. Moč predvojne Rusije in bogastvih. Moč nove Rusije je v njenem preporodu, v njeni propagandi in v njenih ekonomskih eksperimentih ter njeni reorganizaciji.

L. 1917 je ruska produkcija padla skoro na ničlo. Sprememba režima in gospodarske strukture je vrgla od vojne in carizma izčrpano, izmučeno deželo v kaos in civilno vojno. Zunanje sile so se vmešavale v ruske notranje razmere ne toliko radi prijateljstva do bivših mogoteev, ki so vladali Rusiji pod carizmom, kakor proti novi Rusiji, ki je zavrgla kapitalistično ekonomsko uredbo in pričela uvajati svojo. Mnogo Volge je med tem časom izteklo v morje in marsikaj se je spremenilo v Rusiji in izven Rusije v teku prešlih petih let. Zavezniška blokada je morala pred tremi leti takorekoč popolnoma odjenjati. Sedanja ekonomska in diplomatska blokada je bolj navidezna kakor resnična. Resničen je samo ekonomski boj med novo Rusijo in tistimi, ki hočejo, da Rusija postane vseskozi dežela privatne latnine vladana po kapitalističnih metodah in načelih.

Pisali smo večkrat, da se bo svet približal Rusiji in Rusija ostalemu svetu, toda polagoma, razvojno. Nad enainvajset držav jo je priznalo od takrat, med njimi vse večje, razen Zedinjenih držav. A tudi Zedinjene države so imele v Rusiji po prevratu že ve razne »pomozne« in druge komisije, uradne in neuradne zastopnike. Ameriški kapitalisti in bankirji imajo v Rusiji svoja direktna in indirektna zastopstva. Sovjetska Rusija pa je zastopana v tej deželi s svojimi komisijami, katere imajo talne urade v New Yorku in Washingtonu. Nedavno je prišla v Ameriko posebna ruska trgovska delegacija, katere imajo stalne urade v New Yorku. Lepo sprejeli in ameriški bankirski krogi so ji priredili celo banket. Nič ni bilo propagande v govoraneh na tem banketu, ampak govorili so kakor govore ljudje ki vidijo pred se boj samo trgovske interese, ki jih je mogoče pospešiti s kooperacijo med eno in drugo deželo.

Ameriški kapitalistični krogi, ki so bili pred nekaj leti absolutno proti priznanju Rusije, so danes v svojih izjavah že veliko opreznost. Ameriški časopisi priobčajo članke za in proti priznanju in s tem pripravljajo javno mnenje na korak, ki ga bo ameriška vlada prej ali slej morala storiti. Čim prej, toliko boljše za Zedinjene države, za evropski mir in za Rusijo.

Current History, revija ki jo izdaja New York Times, se je nedavno obrnila na Leona Trockija in ga vprašala za mnenje o odnosih med Zedinjenimi državami in Rusijo z ozirom na vprašanje priznanja. Trocki je napisal članek v katerem dokazuje, ne s političnih ampak z ekonomskih vidikov, da bi priznanje sovjetske Rusije od strani Zedinjenih držav koristilo obema. Seveda je v tem slučaju umljivo, da bi morala priznanju slediti konstruktivna trgovska pogodba. V republikanski stranki je voditelj propagatorjev priznanja senator Borah. Mnogi kapitalisti so za priznanje, seveda radi trgovskih razlogov. Večina ameriškega delavstva pa je v tem

prašanju brezbrizna, in to je vzrok, da Zedinjene države, ki imajo na krnilu vlado zavednega kapitalizma, še niso priznale sovjetske Rusije. Ameriška delovna zveza, katero se smatra za zastopnico ameriškega delavstva, je nasprotna priznanju. Socijalistična stranka je za priznanje ves čas. Komunisti agitirajo za priznanje, ampak njihova agitacija Rusiji veliko več škoduje kakor koristi.

Kakšno je ekonomsko stanje današnje Rusije? Ni še sijajno, in tako, še dolgo ne bo. Je pa na potu okrevanja. Produkcija se naglo zvišuje. V mnogih obratih je dosegla že 75% in več predvojne višine, v nekaterih jo pa že presega. To je aspeh zadnjih treh let rekonstruktivnega dela. V poljedelstvu je uspeh zadovoljiv, toda ker je rusko kmetijstvo danes v popolnoma drugačnem stanju kakor pred vojno, mu je treba dati časa za eksperimentiranje, asimilacijo in obnovo. Vendar pa je pridelek preteklega leta bil napram predvojni dobi relativno zelo visok in se bo v bodoče v normalnih razmerah naglo dvigal od leta do leta.

Ruska industrija je deloma državna, deloma privatna, organizirana tako, da postane v doglednem času, zlasti ona, ki jo vodijo zunanji kapitalisti, vsa državna. Trgovina je državna in privatna. Državna in zadružna trgovina živi veliko večje ugodnosti in protekcije kakor privatna. Ravno tako industrija. Privatna podjetja, pri katerih država ni udeležena, so odvisna od milosti prevoznih in razdeljevalnih sredstev, ki so pod vladno kontrolo, in od importa in eksporta, ki sta ravno tako pod popolno kontrolo vlade.

Producejski stroški ruske industrije so v primeru z drugimi deželami zelo visoki, a industrijalni sveti si prizadevajo tudi v tem konkurirati z zunanjim svetom. Plače ruskih delavcev so v večini obratov relativno nekoliko nižje kakor pred vojno, v nekaterih prosperirajočih obratih pa so višje. Ima pa delavstvo ugodnosti, katerih prej ni imelo in te ugodnosti bodo rasle z večanjem produkcije in z izboljšanjem prevoznih sredstev (železnice, kanalov, plovnihih rek, cest itd.).

Moskva je še vedno mesto propagande, kar ni nič neumljivega ali izrednega, posebno ne v razmerah v kakršnih se nahaja Rusija, bodisi v notranjem ali zunanjem oziru. Vendar pa se je propaganda v preteklih dveh letih zelo umaknila gospodarskemu delu. Na zadnji konvenciji ruske komunistične stranke je Zinovjeva skupina ostala v neznatni manjšini. Zinovjev je propagandist in pri tem jako neroden propagandist. Kar so dosegli ruski diplomati pod vodstvom Čičerina, jim je v mnogih slučajih pokvaril Zinovjev s svojimi neodgovornimi propagandisti. Kakor politika ruske vlade, se bo morala menjati taktika tretje internacionale, ampak se bo mogla ločiti od vladnih krogov v Rusiji in postati samostojna institucija. To se v doglednem času ne zgodi. Pač pa se opaža, da skuša 3. internacionala spraviti v soglasje taktiko s sedanjo politiko (notranjo in zunanjo) ruske vlade.

Nesporen je gospodarski napredek sovjetske Rusije. Prav tako pa je tudi gotovo, da je bila zunanja propagandistična akcija sovjetske Rusije mnogočkrat v preteklem nasprotju z interesi razrednega in revolucionarnega proletarijata v evropskih državah. — Razbito delavsko gibanje po svetu je glasen dokaz te pogrešene taktike.

Izhaja vsak delavnik ob 11. dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg štev. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Uprava: Ljubljana, Breg 10-12. pritličje.

Cek. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno: v Ljubljani in po pošti 20.— Din, po raznašalcih izven Ljubljane 22.— Din za inozemstvo mesečno 32.— Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De belo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta 2 25 Din. Pri večjem številu objav popust.

Trboveljska občina-rdeča!

Enotnost rudarskega proletarijata je zopet zmagala. — Sramoten poraz klerikalcev in demokratov. — Na Delavskem domu vihra rdeča zastava. — Z internacionalo proslavlja proletarijat svojo zmago. — Velikansko navdušenje rudarjev. Poparjenost, propast in onemogla jeza razbijačev. — Delo poštvovalnih sodrugov kronano z velikim uspehom.

Trboveljska občina je rdeča in rdeča bo ostala, to je zakletev in prisega rudarskega proletarijata. Zato pa je tudi pri občinskih volitvah rudarski proletarijat, sleherni razredno zavedni rudar storil svojo dolžnost in popolna zmaga enotno in solidarno nastopajočega rudarskega delavstva je kronala težko pa uspešno delo naših sodrugov.

GERENTI SO ODIGRALI.

Naj si je bil na vladi klerikalec, naj si je vedril v vladni palači samostojni demokrat ali pa vsled razmer preorijentirani radikal, vsak je kratil rudarju pravico do občine, do občinske uprave in v Trboveljski občini so nekaznovano paševali neodgovorni gerenti. Doba gerentov in gerentskega paševanja je pa končana.

DELAVCI BODO VODILI OBČINO.

Proletarske so Trbovlje, zato bo proletarskim potrebam posvečeno delo izvoljenih rudarjev! To je ponovna obljuba izvoljenih rudarjev, naših najboljših sodrugov.

MEŠČANSKE STRANKE SO PORAZENE.

Niso izbirali sredstev, niso hranili z denarjem vse na volitvah udeležene stranke! Teror, podkupovanje, grožnje in pretnje, le to so bile volilne parole meščanskih strank in njihovih priganjačev.

Rudar pa je spoznal volka v ovčji obleki in koži. Dan obračuna je prišel, razredno zaveden rudarski delavec v Trbovljah je glasoval za svojo enotno delavsko listo. Ta lista je dobila 760 glasov in 23 mandatov. Rezultat volitev je sledeči:

	glasov
Združena delavska lista	760
klerikalci	355
pristaši Del. kmečkega lista	472
Bernotovci	221
demokrati	296
radikali	77
Voduškova lista	627

Po tem volilnem izidu je dobila

JOVANOVIČ - PAŠIČ.

Belgrad, 29. marca. Aca Stanojevič je poizkusil, da bi s svojo posredovalno vlogo zadušil korupcijsko belgrajsko afero. Po dosedanjih razgovorih pa je jasno, da tokrat Stanojevičeva akcija ne bo uspela, ker zahteva popolno Juvanovičevo kapitulacijo. Pašič na drugi strani pa sam izziva potom svojih pristašev Jovanoviča, ker je prepričan, da bo Jovanovič na seji glavnega odbora radikalne stranke ostal v manjšini.

MOŠKO GIBANJE.

Dunaj, 29. marca. Na Dunaju so nekateri pokrenili povsem novo gibanje. Njihove glavne zahteve so, da se z ozirom na popolno enakopravnost žena izvede ta enakopravnost tudi v pravu. Po zahtevi teh pokretašev naj bi se zato bistveno izpremenile alimentacijske obveznosti nezakonskih očetov. Nemški na-

naša lista 23 mandatov, klerikalci 3 mandate, pristaši Del. kmečkega lista 3, Bernotovci 2, demokrati 2, radikali 0 in Voduškova lista 4 mandate v novem občinskem svetu.

KLERIKALCI PADLI ZA 500 GLASOV.

Sedanji volilni rezultat kaže, da so klerikalci končnoveljavno propadli v trboveljskih revirjih. Pri zadnjih skupščinskih volitvah so dobili še 840 glasov, tako, da so pri teh volitvah nazadovale za 500 glasov. — Fortičevi klerikalci so obsojeni!

VELIKANSKO NAVDUŠENJE V TRBOVLJAH.

Nestrpnost so pričakovali rudarji izida volitev. Zaupniki, ves dan na delu, so se proti koncu volitev pričeli zbirati v Delavskem domu, obenem pa seveda tudi rudarji in rudarske žene. Zaupnikom, sodrugom se je bralo z obrazov, da so si svesti, da so storili v polni meri neustrasno svojo dolžnost.

Napeto pričakovanje se je stopnjevalo od minute do minute. Prvi zaupniki z volišč prihite v Delavski dom... Zmaga, zmaga!

Daleč naokrog se je razlegalo navdušenje in odobravanje, ko je sodrug Štukelj naznanil izid volitev in zmago naše liste. Ob prepevanju internacionale je zaplapolala nad Delavskim domom rdeča zastava.

Ob največjem pritrdjevanju, ponovno prekinjen po pritrdjevanju medključih je govoril še naš stari, vedno delavni in izkušeni sodrug Ignacij Siter. Vsaj je prav on mnogo pripomogel k velikemu uspehu in lepi zmagi. Sodruga Siter se je končno zahvalil s. Štuklju, ki je bival na željo zaupnikov dal časa stalno v Trbovljah, za vztrajnost in nesebično proletarsko požrtvovalnost.

NAPREJ GRE NAŠA POT!

Trboveljske občinske volitve so nov dokaz: naša pot je pravilna. Le v enotnosti, le v solidarnosti, je zmaga socijalističnega proletarijata in socijalistične misli!

cijonalni poslanec je to gibanje odobrila in pri priliki pristavil, da nosi res socialna zakonodaja vse preveč ženski značaj.

MUSSOLINIJEVA POSLANICA O KRVI, MOČI, VOJNI SPRETNOSTI...

Rim, 29. marca. Ob sedmi obletnici fašistovskega nasilja je objavil seveda Mussolini svojo posebno poslanico, v kateri povdarja vojno spretnost fašizma in zagotavlja, da bo z vsemi sredstvi izvedel in dose del fašizem svoj cilj. V poslanici trdi Mussolini, da je inozemstvo vzljubilo Italijo ravno zaradi fašizma.

NEMŠKA VLADA ODLAŠA S PLEBISCITOM O NEMŠKIH KNEŽJIH ZAHTEVAH.

Berlin, 29. marca. Socialni demokrati bodo priedili proti vladni zavladavalni taktiki glede odpravnine

nemškim knezom energično protestno akcijo. Kljub navidezni pripravljenosti namerava namreč nemška vlada zavleči celo vprašanje vsaj do jeseni, ker se boje resnejših konfliktov.

»SVOBODA« MED PRVIMI.

Pri ljubljanskem sobotnem tekmovalnem večernem teku je dosegel naš sodrug Gabršček četrto mesto. Za našo »Svobodo« lep, zelo lep uspeh. Po tej poti naprej, pa bo skoro »Svoboda« prva.

Podpora brezposelnim v Angliji.

Anglija je v dvanajstih letih plačala podpore brezposelnim delavcem 1.200.000.000. Po vojni je angleška trgovina in industrija, največ radi gospodarskega kaosa v kontinentalni Evropi, zelo nazadovala in posledica je kronična brezposelnost. Od milijon do pol milijon delavcev v Angliji je trajno brez posla. Situacija v industriji se le polagoma obrača na bolje, toda vzlic temu Anglija v kritični situaciji radi problemov, ki ne bodo zlahka rešeni. — Toliko je torej Anglija doslej plačala podpore brezposelnim. Koliko pa Jugoslavija?

Rusija in Japonska.

Sedanja pogajanja med Francijo in Rusijo, ki se vrše v Parizu, so velikega pomena za obe deželi in za ves svet. Ako se vprašanje predvojnih ruskih dolgov za obe deželi povoljno reši in se ustvari baza za ekonomsko kooperacijo, bo nastalo med njima zblizanje, ki se lahko razvije v naravno, nepriseljeno prijateljstvo, in v tem bi bila največja pridobitev v interesu gospodarske rekonstrukcije Evrope in svetovnega miru. Žal, da ta pogajanja ovira notranja kriza Francije.

Nemčija ima z Rusijo dalekosežno trgovsko pogodbo. Nemški kapital je močno zastopan v Rusiji; trgovina med Rusijo in Nemčijo je jako živahna. Gotovi finančni krogi trdijo, da so nekateri nemški industrialci le posredovalci v tej trgovini in koncesijah, ker ne operirajo z nemškim, ampak z ameriškim kapitalom.

Dasi Rusijo v Evropi ne obkrožajo prijazne države, ima danes najnevarnejšega protivnika na vzhodu, v Japonski. Japonska je sicer priznala sovjetsko Rusijo in sklenila z njo trgovsko pogodbo. V Moskvi je njen polanik in v Tokiju stanuje v nekdanji palači carskega poslanika poslanik nove Rusije. Ampak interesi obeh se križajo, ne toliko radi Rusije, ampak radi Japonske in tistih držav, ki hočejo ohraniti nadvlado nad Kitajsko.

Japonski vladajoči razred se vzruja radi vzbujanja japonskega delavstva, ki si je nedavno priporilo volilno pravico, sicer še vedno v omejevalnem obsegu in nekaj drugih političnih svoboščin. Organizacije (strokovne) raste-

jo, vzlic hudi vladni reakciji. Japonski »patriotje« dolže Rusijo za to prebujanje japonskega proletarijata, ki bi sicer nastalo tudi če bi Rusijo še vedno vladal carski režim. V japonskem državnem zboru so prve dneve marca debatirali o »ruski nevarnosti« ki grozi Kitajski in Japonski, iz česar so reakcijonarji sklepali, da mora japonska vlada nastopiti agresivno proti Rusiji, najprvo diplomatsko, in potem, »ako treba« z orožjem.

Sovjetska Rusija ne nastopa militarnistično in ne rožlja kakor hočejo včasih prikazati njeni nasprotniki. Je pa oborožena in se oborožuje, kar je v času splošnega militarizma na mestu in prav tudi za Rusijo. Organizirana in oborožena zahteva respekt in svet jo respektira. Ni pa nevarnosti, da bo Rusija poglajala svet v vojno. Zahteva svobodo zase, išče vpliv kjer ga more dobiti, ovira imperijaliste v njihovi igri na Kitajskem in kjerkoli more, ob enem pa je pripravljena na sporazume v svojem interesu in v interesu drugih.

Rakovo pot.

Mariborska mestna občina enketira z zastopniki delavskih organizacij o prevzemu borze dela v lastno režijo.

Kakor kaže, bo torej vlada izvedla svoje načrte do kraja in je ne strajšjo pred tem krutim početjem niti najbolj nevarne in kvarne posledice. Med najvažnejše socialnopolitične dolžnosti države spada tudi organizacija dela. Delavec mora imeti možnost, da si najde dela in v to svrhu so ustanovili po prevratu v posameznih krajih lepo se razvijajoče posredovalnice za dela.

V prihodnjem proračunu ne bo kritja za te stroške in izdatke. Privatni iniciativi prepušča vlada organizacijo dela in vsak naj si po svojih močeh išče delovno dolžnost.

Doba »fabringaric« se vrača v deželo. Doba, ko so delavčeve brezposelnosti brezobzirno in brezsrčno izkoriščali in izrabljali. Doba, ko je bilo posredovanje dela istovetno s prodajanjem človeškega mesa. Vrača se doba, ko je mojster plačal po goldinarju za dobrega in zdravega vajenca in ko so jih nabirali profesionalno po deželi.

Tako dela vlada po eni strani. Po drugi strani pa predrzno govori o mednarodnih konvencijah. Predrzo govori o tistih konvencijah, ki dajejo državam značaj modernih in civiliziranih ustanov.

Zanimivo je to vprašanje posebno v Ljubljani. Obstoj borze dela, zakon prepoveduje zasebne posredovalnice za dela, kljub temu pa rasejo kot gobe po dežju privatne posredovalnice, izkoriščajoč bedo brezposelnih, črpaajo dobiček in zaslužek na račun najrevnejših.

Ironija, trpka ironija je vladno govorčenje o socialni politiki v naši državi.

Iz naše mile domovine.

Tržič, 27. marca 1926.

Lepa in mrzla je tržiška kotlina, zdrav je tržiški zrak ali težko je tržiško življenje, pozabljeno od boga in ljudi, zaničevano in teptano od tujcev, ki so se vgnezdili v to kotlino, bičano od domačinov, ki so nekaj pogledali nekaj čez kotlino in pozabili na Tržič in oblekli masko čez tržiški obraz in izobličili tržiški »rrr« v čistejši, manj raskavi glas, ki pa prav nič ne harmonira z razkavo, razorano pokrajino in s cesto na Ljubelj; sirene v Tržiču drugače pojo in dalj časa odmevajo, žulji so v Tržiču ostrejši in trepežnejši, ker rod je žilav in trden, v burji in mrazu preizkušen, vzravnani in če ne gre, pezebe in odmrje v zgodnji mladosti. Zato je njegova beseda rezka, težka, kot bi jo s silo tiral iz duše in iz globin, zato malo smeja, veliko srea, dosti trpljenja, pa nič tarnanja. Stisnjeni, v ustnice zapičeni zobje, nakremženo čelo, odprte, drobne oči, to so stalni simboli, tržiškega človeka, mamreč človeka, ki si z rokami od jutranjih do večernih ur služi kruh in si od jutra do večera odtrgava pri žlici in loncu, da dobi svoj delež še otrok in žena in mogoče še stari oče in stara mati. In vse gre brez besed. To je svojevrsten gorenski dip, zamaknjen vase, pa ne zaljubljen vase, vtopljen v svoje delo, pri katerem se radi, živi in umrje in ki mu je zabava, življenje in cilj življenja.

Na kotlina bi bila skoro mrtva, da bi se v nji kotalilo samo življenje domačinov, domačinov trpinov, življenje bi potekalo namreč brez raznih »blagoslovov« in »blagrove«, Tržičan bi živel s sosedom, kot živi brat z bratom, žena z možem, otrok z materjo. Kajti trpin navadno dobro shaja s trpinom. Pa se je zaneslo med Tržičane pobožnjaštvo, pa se je vgnezdilo rodoljubarstvo, ki pa nima prav nič tržiške barve in se očitno spozna kot tuja navlaka, prav tako, kot se spozna črna ovca med belimi. Ali vendar se je zgodilo, da je pobožnjaštvo dobilo svoje število privrženec, rodoljubarstvo svoje in kadar kaže in kadar trpini hočejo nekoliko zravhati hrbet in prislusniti klieu iz duš sotrpinov celega sveta, se pobožnjaštvo in rodoljubarstvo združijo v bratovsko vzajemnost in v bratskem »zagrljaju« potisneta trpina v njemu določeni kot, češ, kaj boš dvigal glavo, ostani pri svojem, kadar boš potreboval dobrega sveta in tolažilne besede, obojega je pri nas v izobilju. In tako gre življenje trpinov svojo monotono pot, obrazi se vidoma starajo, dnevi rišejo svoje črte po čelih in v dušah zamira beseda, ki čaka že tisočletje svojega vstajenja, pobožnjaštvo in rodoljubarstvo se pa bohoti in srka moči in kri trpinov, da se more prožno in brezskrbno kretati in se rediti z žulji tisočletnega trpljenja. Tak je Tržič in tako je življenje v tržiški kotlini in tako je nihanje delavskih in trpin-skih življenj.

Čegava je Kemična tovarna v Ljubljani?

Kako vlada širi brezposelnost.

Pred tremi dnevi je ravnatelj kemične tovarne v Mostah pri Ljubljani, gospod Avsinek, dal poklicati iz vsakega oddelka po enega delavca ter jim tole povedal: »V soboto 27. t. m. bo 25 delavcev odpuščenih, in s prvimi prihodnjim mesecem pa vsi do zadnjega. Ta nalog sem dobil od gosp. generalnega ravnatelja Lisauerja iz Dunaja. Vzemite to na znanje in poiščite si delo drugod. To se je zgodilo vsled tega, ker država, oziroma minister za šume in rudnike, ne dovolj nobenih kreditov za nakup surovin. Ravnateljstvo je bilo v Belgradu, da v stvari intervenira, ni moglo pa ministra za šume in rudnike dobiti. Delajte sedaj vi delavci potom Delavske zbornice na to, da minister oziroma vlada, ugotovi, čegava je pravzaprav kemična tovarna, ali je naša, ali slovenska, ali pa lastnika g. Giolinija, oziroma njegove vdove. Kakor hitro bo to vprašanje rešeno, pa bo lahko najti vse potrebno in delati naprej.« Taka je torej stvar, kakor jo je pojasnil g. ravnatelj prizadetim delavcem v pričo ljubljanskega ravnatelja g. Candolinija. Mi smo vajeni čitati v časopisu med dnevnimi vestmi, da se je izgubila torbica, v kateri so bili trije ključki in en pipec; lastnik naj se zgloši na policijski direkciji in take enake in podobne stvari. Nikoli pa še nismo čitali, da bi se bla izgubila kar cela tovarna in da bi se povpraševalo, čegava da je. Ni čudno potemtakem, da šepa industrija v Sloveniji in da delavstvo

stvo zaposleno v kemični tovarni pozivlja nujno Delavsko zbornico, da ugotovi pri merodajnih faktorjih nastopno: 1. čegava last je kemična tovarna v Mostah pri Ljubljani in 2. da se vpostavi tovarno v polni obrat, kar je toliko laže, če pomislimo, da ima tovarna dovolj naročil in dovolj odjemalcev za svoje izdelke.

Pravijo...

Radičevci obhajajo sedaj obletnico svojega poboljšanja, spokornenaj in obletnico svojega spreobrnjenja. Za tako obletnico pa je treba vsaj oficijelnega praznovanja. Da se vsaj oficijelno in radičevsko v samem Belgradu znova povdari: smo bili proti pendrekom, pa smo že leto dni za belgrajski pendrek.

Zato je tudi prav in v redu, da se takega spreobrnjenja samo višji vesele. Samo ministri, kvečjemu še poslanci in njih najožji adjutanti.

Pa so šli radičevci in v klubu jahačev in konjskih dirkačev priredili spominsko slovesnost.

Dirkači na konjih imajo svoj klub v Belgradu in vseh velikih mestih. Radičevci pa so seljačka stranka in zato so jahači na ljudski neumnosti njihovi poslanci.

V klubskih foteljih, v francoskih garniturah se sedaj dobro počuti seljačka gospoda. Se to jih lahko vesele, da jim tega proslavljanja in teh sladkih spominov klerikalci še vedno ne privoščijo.

Ignacij Mihevc:

Glad in ljubezen.

Lepo jesensko nedeljsko jutro je bilo. Navsezgodaj so ljudje zapuščali zaprašeno mesto in hiteli v predmestja, da se navžijejo svežega zraka; tisti, ki niso bili mislili na daljše izlete, so posedali po gostilniških vrtovih in srebal kavo ali mleko.

V gostilni pri »Lipovem cvetju« so imeli že ob solnčnem vzhodu goste, med katerimi je bil tudi mizarski pomočnik Nageljčkov Jože. Sedel je tik ob vrtni ograji in se zagledal v cesto, po kateri so prihajali nepretrgoma ljudje drug za drugim. Razmišljal je obenem, kako je pred sedmimi leti zapustil dom in odšel v svet za kruhom. Priden in pošten je bil Jože, zato ga je spremljala sreča. Spominjal se je, kako sta včasih z materjo ob suhem kruhu upala v boljše čase. Takrat je bil Jože še majhen deček in ni mogel prav razumeti, kaj je življenje. Vedel je samo to, da je materi hudo, da drugod jedo trikrat na dan, doma pa čisto samo po enkrat; da so drugi ljudje bogati, doma pa nimajo niti toliko, da bi se pošteno oblekli. O tem je razmišljal Jože, ko je sedel na lepem vrtnu in gledal po cesti.

Vtopljen v razmišljanje je opazil, kako prihaja bliže šetalka. Njen korak je bil truden, oblečena je bila dokaj čedno, in z obraza ji je Jože bral, da je še mlada. Prišla je mimo in zadela ob Jožetov komolec. Napravila je še nekaj korakov, pa se ozrla. Jože je gledal za njo in srečala sta se s pogledi. Neznanka se je počasi vrnila in ko je šla zopet mimo njega, se je sklonila ter polglasno zaprosila:

»Oprostite, gospod, podarite mi nekaj novičev, da si kupim kruha.«

Jože, ki je poznal velemesto deloma tudi že od te strani, se je okrenil in skoro osorno odgovoril:

»Niste naleteli na pravega, ne morem. Pojdite drugam, morda bo več sreče!«

Tedaj pa so neznanko polile solze in hotela je oditi. Jože, videč, kako hudo vplivajo njegove rezke besede, je takoj izpremenil svoje mnenje o nenavadni prosjakinji. V srečo se mu je zasmilila, pa je dejal:

»Odpustite, morda sem se zmotil; trenutek počakajte, takoj bom pri Vas.«

Jože je plačal račun in stopil na ulico. Povabil je neznanko, naj gre z njim. Molče sta korakala drug poleg

drugega, dokler se ne ustavita pred zajtrkovalnico.

»Prosim, vstopite,« je kratko velel Jože svoji spremljevalki. Sedla sta in Jože je naročil kavo zanj, sam pa je vzel časopis in se navidez poglobil v čitanje. Skrival je opazoval mlado prosjakinjo in si moral priznati, da je lepa. Iz njenih nežno zaokroženih črt — je sklepal, da mora pripadati boljši rodbini. Zanimati ga je jela usoda tega dekleta.

»Sirotka je sestradana,« je pomislil Jože, ko je videl, kako je popila kavo, segla še po drugem kosu kruha.

»Pojdiva,« je skoro ukazal Jože, in morala je položiti kruh nazaj.

Vodil jo je v znano, boljše gostilno, kamor je sam navadno hodil vsako nedeljo. Tu je naročil obaro zase in zanj. Z veliko slastjo je použila jed in Jožetu se je zdelo, da je še vedno gladna. Govorila nista skoro nič. Vse Jožetove misli pa so bile kljub temu zatopljene v spremljevalko, v kateri je kljub siromašni okolnosti, v kateri jo je našel, slutil nekaj plemenitega, nekaj, kar ni vsakdanje pri ženski, katero spoznaš na ulici.

Vstala sta in odšla. Govorila sta nekaj o vremenu, o ljudeh vobče, a Jože jo še vedno ni vprašal, kdo je in

od kod. Ko je po cerkvah zazvonilo poldan, sta se vrnila v isto gostilno, kjer sta bila že dopoldne. Jože je naročil kosilo. Še-le sedaj je neznanka utešila svojo lakoto, ki jo je morila.

Po obedu jo je povabil s seboj. Sledila mu je, kakor sledi poslušen otrok očetu in Jože je bil v vidni zadregi radi njene preprostosti. Ko sta sedela v njegovem stanovanju, jo je vprašal:

»Kako Vam je ime, gospodična?«

»Lizika sem, in pišem se Bednik. Ker ste mi storili dobroto, imate pač pravico, da izveste za mojo usodo. Pred tremi meseci je vzel moj oče, ki je bil komaj pol leta vdovec, mojo bivšo sosoško za ženo. Hodili sva skupaj v šolo in se skupaj igrali. Nisem mogla v njej spoštovati svoje mačehe. Peljala sem se v mesto, kjer sem takoj prve dni prišla v roke brezvestnim ljudem; ti so mi obljubljali službo, a obenem zapravljali mojo doto. Postala sem takorekoč čez noč sirotka. Sedaj sem tu, brez vsega in šele po dveh dneh sem se danes prvič nasitila. Kako naj se vam zahvalim za vašo ljubeznjivost!«

Nageljčkov Jože, nevajen takih dogodkov, ni znal odgovoriti. Zamahnil je z roko in dejal:

»Nič se ne zahvaljujte. Smilila ste se mi.«

(Dalje prih.)

Križem sveta.

Svarilo onim, ki gredo za delom v Florido. Vsenarodna organizacija za pomoč potnikom, Travelers Aid Society, priobčujo svarilo onim osebam, ki jih krasno podnebje Floride vabi, da se tja podajo, misleč, da si bodo zlahka zagotovili tam zaslužek.

Društvo zlasti sviri ženske, ki se podajo v Florido, naj nikar ne pričakujejo, da bodo v stanu zaslužiti si vse stroške svojega preživljanja v Floridi. Na stotine jih to poskuša vsako jesen in se jim ne posreči. One pa, ki uspevajo, so večinoma stenografinke, izkušene natakarice in dobre hišne. One, ki ne uspevajo, so večinoma pestunje, družabnice, upravitelje apartamentov, in „boljših hiš“, nadzornice čajarn le z domačo izkušnostjo, domače učiteljice neizurjene delavke. Nobena ženska sploh naj se ne poda v Florido po delo, ako nima zadosti denarja, da more pokriti svoje stroške, dokler si ne zagotovi kako nameščenje, kar traja lahko od enega do dveh mesecev.

Stroški za hrano in stanovanje so razmeroma jako visoki. Plače za neizkušene in neizurjene delavce in delavke pa niso nikjer visoke.

Zlasti oni moški, ki ni mehanik ali sposoben za trdo delo, pa bi zato moral iskati kakšnega pisarniškega dela, naj zlasti pazi na to, da ima zadosti denarja s seboj do one dobe, ko dobi kako delo.

Stari in kronično bolni ljudje, ki gredo v Florido, morajo imeti zadosti denarja, da se preživijo. Toliko ljudi prihaja v Florido, da javni zavodi niso v stanu pomagati tujcem iz drugih držav.

Delavcem v stavbeni stroki nudi se delo povsod. Izurjeni mehaniki v drugih strokah pa naj poprej poizvedujejo, kje je dobiti kaj dela za njihovo stroko. V splošnem prevladuje pa veliko povpraševanje po dinarjih.

Najboljše je za vse, da si zagotovijo delo, predno se podajo na pot. Mesta v Floridi rastejo v veliki brzini, a nihče ne more pričakovati, da dobi delo, čim izstopi iz vlaka. Trgovske zbornice poedinih mest dajejo radi informacije in Travelers Aid Societies so voljne pomagati z nasvetom vsem potnikom. — F. L. I. S.

Pred apelacijskim sodiščem v Vilni se je nedavno vršil proces proti poklicnemu morilskemu zakonskemu paru Stanislav in Janina Zblonski, ki sta izvršila nič manj kot 52 umorov. Oba stabila 12 krat na smrt obsojena. Tudi renome!

Kratkokrlike v ječi. Na Grškem je v veljavi zakon, ki iz moralnih ozirrov prepoveduje nošnjo prekratkih kril. V zadnjih dneh je bilo obsojeno na enodnevni zapor 24 letno dekle, ker se je izpozabilo in nosilo prekratko krilo. Publika je razsodbo z aplavzom sprejela.

10.000 umorov letno v Severni Ameriki. Po zadnjih poročilih izkazuje statistika iz Severne Amerike 10.000 umorov na leto. Na Angleškem in Walesu, ki obe štejeta komaj polovico toliko prebivalstva, pa notira statistika samo 200 umorov. Na milijon prebivalcev pridejo torej samo 4 umori, dočim v Severni Ameriki 102 umora. Značilno je, da so morilec v Severni Ameriki v večini priseljenci, največ južnjaki, Italijani in drugi.

Amerikanske tatvine. Kar je amerikankega, nosi nekaj nimbus misterioznega, čudežnega sveta in ni torej čudno, če so tudi tatvine Amerike svojevrstne. V Kanadi sta dva tatova ukradla aeroplan in ga lepo demontirala ter posamezne dele shranila v kleti. Policiji se je pa seveda prav po amerikansko posrečilo tatove izslediti. Tatova sta priznala, da sta aeroplan shranila, pripravljala se pa vestno za pilotski poklic.

Kampanja proti dečji frizuri v Nemčiji. Konservativne nemške žene in dekleta na deželi, posebno stare device, so organizirale bojvito kampanjo proti ženski dečji frizuri (Bubikopf), ki je prišla iz Amerike, se razširila po vsej Evropi in poplavlja tudi Nemčijo. Organizacija, ki se je porodila v Jeseni, nosi ime »Društvo dolgotrajnih devic«. Agitacija je zelo srdita.

Ženske z dečjo frizuro smešijo vzporedno z Mussolinijem. Mussolini je danes najbolj osovražena osebnost v Nemčiji. Geslo društva je: »Mati Germanija nosi kite«.

Stara žena v dosmrtno ječo. Eliza Nussbaum iz Chieaga je bila nedavno spoznana za krivo umora svojega soproga Alberta, čigar truplo so našli na periji dne 29. decembra p. l. Ženska, ki je stara 61 let, je bila obsojena v dosmrtno ječo, njen ljubček John Walton Win, star 47 let, ki je izvršil umor, pa na nješala.

»Jezik« čebel odkrit. Nemški učejak Karl von Frisch, ki je dolgo vrsto let študiral čebele, je naznanil pred kratkim, da je rešil uganko občevanja med čebelami. Dognal je, da čebele med in evetni prah itd. Komunikacije oziroma svoj »jezik«, ki jim služi, da druga drugi sporočajo, kje so našle me din evetni prah itd. Komunikacije se vrše v formi znamenj. Kadar čebela najde nektar, tedaj se vrne v panj in naredi tri ali štiri kroge v temelju in takoj gredo druge čebele na dotično mesto. Drugačno znamenje pove, kje se nahaja prah. Istočasno — čudno naključje — je profesor H. Eidmann iz Monakovega sporočil svetu, da je odkril »govor« pri mravljah. Mravlje se razgovarjajo na način kakor gluhočmi, z znamenji, ki jih delajo s tipalnicami na glavi. Kadar mravlja najde plen in ga ne more sama nesti, gre v mravljišče in svečano prekriža s svojimi tipalnicami tipalnice onih mravelj, katerim hoče povedati kaj je našla. Nato gre cela četa na delo in odnesejo glisto ali kar je že zanje.

Soprog med kosilom: »Ljuba žena, v tvoji knjigi »Domača kuharica« se pa gotovo nahajajo tiskovne pomete.«

Mati: Pepček, pogledj vendar, kako si umazan; ali si videl kdaj mene, da bi imela tako umazane roke.

Pepček: Mama, saj te še poznal nisem, ko si bila tako majhna, kakor sem jaz.

POZOR!

Opozarjate se, da eden par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato)

»ključ«

traja kakor štirje pari drugih. Kupite eden par in prepričate se. — Nogavice brez žiga »ključ« so ponarejene.

Kultura.

Drama.

Ponedeljek, 29. marca: Pygmalion.

Red F.

Torek, 30. marca: Zaprt.

Sreda, 31. marca: John Gabriel Borkman, premijera. Izven.

Opera.

Ponedeljek, 29. marca: Zaprt.

Torek, 30. marca: La Wally, premijera.

Red B.

Ako ni drugače označeno, se prično predstave v drami ob 20., v operi pa ob pol 20.

»Radnički pokret«, tretja številka, je pravkar izšel. Je to mesečna socialistična revija, ki z znanstvenega vidika gleda ves socialistični pokret in ga vzporeja z znanstvenimi pridobninami. Revija urejajo znani socialistični kulturni delavci: Jove Jakšić, dr. Mojzije Zon in drugi. Začela je izhajati letos in že v prvih številkah pokazala, kako nam je potrebna socialistična znanstvena revija. Tudi naročnikov in prijateljev si je že pridobila. V tretji številki so sledeči članki: Jakšić: Brutalne istine, Lapčević: Posle revolucije socialističnega kongresa, Haranisa: U novoj istorijskoj situaciji, Milojković: Perspektive radničkog pokreta u Jugoslaviji. Zon: Potresne cifre; zvezek vsebuje več preglednih notie in beležk. Revija, ki naj jo po možnosti vsak, kdor se le kolikaj intenzivno peča s socializmom kot vedo, čita; stane letno 60 Din in se naroča: Radnički Pokret, Radnički dom, Sarajevo.

Dnevne novice.

Zelo razumljiv molk. »Slovenec« nas vpraša, zakaj ne nadaljujemo z razkrivanjem raznih nečednih slučajev v zadevi TPD. Če hoče »Slovenec« vedeti zakaj smo pravzaprav te dni molčali, mu lahko to odkrito povemo, saj to ni nam v sramoto. Ravno po objavi v »Slovencu« omenjenega članka na naslov posl. Kremžarja, je bila naša javnost osrečena z novo afero »Nihaga«, itd. O tej stvari bi se lahko pisala precejšnja poglavja. Pa imamo o njej na razpolago le Hodžarjevo interpelacijo. Nov tiskovni zakon pa ne tlači samo nas, tlači najbrže tudi »Slovenec« urednike. Kakor hitro je pa izbila na dan afere »Nihaga«, bi se nam lahko očitalo, ako bi še naprej pisali o tem, kar smo v onem članku omenili, da pišemo o stvarih, ki se tičejo klerikalcev, zato, da ne pišemo o stvarih, ki se tičejo demokratov in drugih nasprotnikov klerikalcev. Take obzirnosti bi najbrže »Slovenec« do nas ne imel. Pa to nam je vseeno. Klerikalna stranka ima sicer na vesti precejšen kup nečednosti, je pa v primeru z demokratsko še vedno nekoliko na boljšem. Dokaz: klerikalni poslanci so vsaj nekaj govorili v parlamentu v trboveljski zadevi, demokratski pa molčali. Povsem razumljivo. Ali bo sedaj »Slovenec« razumljivo, zakaj smo ta čas molčali? S čimer seveda nismo niti najmanj mislili, trajno molčati. O, ne! Zaenkrat smo »Slovenec« povedali, zakaj smo trenutno molčali, če se mu zdi, da je taka obzirnost v naših razmerah in spričo predvčerajšnjega njegovega podtikavanja, precejšnja naivnost, mu bomo dali sicer v tem pogledu takoj prav — obenem pa tudi takoj nehali molčati.

Radič se je uveljavil v parlamentu, Radič se je uveljavil v politiki in zdi se, da se hoče uveljaviti v vsem javnem življenju in svoj položaj utrditi z vsemi mogočimi paragrafi in biti pri vsem popolnoma neodvisen in nedotakljiv. Ker je pa zemljan, kot smo zemljani tudi mi in ker mu beseda, po Homersko bi rekli, večkrat uide čez ograjo zob in je beseda večkrat v navzkrižju z mnenjem in pojmovanjem občinstva in posameznih članov občinstva, ni čudno, da se lotijo »predrežni« tudi Stipice Radiča samega. Nedavno se je zameril subotičkim profesorjem. Razžalil jih je in precej hudo jih je razžalil, kajti drugače se profesorji ne razgnevijo tako hitro. Pa jih je prosil odpustčenja, nekoliko oklofotal svoje znane izjave v Mariboru, konice ostrin ostrigel in očipal, pa je bila poravnava dosežena. Pa se je zopet kmalu zaletel in prav korenito razžalil profesorsko udruženje v Belgradu in udruženje je temeljito reagiralo, tako temeljito, da so si bili vsi belgrajski advokati svesti zasluzka in če že zasluzka ne, pa renomeja, kar je v današnji advokatorski hiperprodukciji tudi nekaj in kar dvajset advokatov se je priglasilo, da brezplačno zastopajo udruženje. Tega spora še ni rešil Radič in demantiranje se mu za enkrat ni obneslo. Napeti bo moral druge strune, zapeti novo radičevsko pesem, novejšo od narodnega sporazuma in seljačke sloge: mogoče bo prosvetni aparat nekoliko nategnil, da bo učinek učinkovitejši; kakor že, Radič bo pač znal, ker zna in je vedno znal in Radič se sporov ne boji, celo ljubi jih. Celu občinskega komisarja nekje v Dalmaciji je razžalil. In občinski komisar in prosvetni minister se bosta udarila pred sodiščem. Za naše vladnike je značilno, da so kar nenadoma zagazili v sfero osebnih preprirov, sporov in spopadov in da so naenkrat zljubili za druge zemljane neprijetno konfrontacijo pred sodiščem. Vsekakor je to zabaven del naše vlade, advokatom koristen, država je pa za nekaj taks tudi na boljšem. Čast je pa čast in celo Rade Pašić se boji zanj, kaj bi se zanj ne bal Radič in občinski komisar.

Vidovičev klub v Ljubljani je proslavil svoj praznik Etične pomladi z dopoldansko prireditvijo v balkonski dvorani univerze, ki je v vsakem oziru prav dobro izpadla. Prireditve je posetil tudi šef prosvetne uprave za Slovenijo g. dr. Lončar, kar je dalo prireditvi posebno obeležje. Na prireditvi sta poleg predavanja predsednika akad. Bajuka, deklamirala tudi gđe. Vida Juvanova in g. Slavko Jan, ki sta svojo nalogo častno izvedla in jima gre zato posebna zahvala. Etična pomlad se bo proslavljala vsako leto in bo proslavdan istega dne, 21. marca, je klub imel svoje ustanovno zborovanje, na katerem so bila sprejeta klubova pravila in se je izvolil naslednji odbor: predsednik akademik Hugo Bajuk, pod-

predsednik Stevo Lehpamer, tajnik Vladimir Kravos, blagajnik Ivan Zorjan, odbornika Makso Urh in Avgust Zagradnik. Klub prične po velikonočnih praznikih z rednimi tečaji o vseh srednješolskih predmetih. Ti tečaji bodo pripomoček za člane Vidovičeve dopisne šole za odrasle. Takoj po praznikih se otvorita srbohrvaški in francoški tečaj, po možnosti tudi drugi. V tečaje bodo imeli dostop samo člani Vidovičeve dopisne šole, ki so obenem člani kluba. — Klub sporoča vsem članom, da se vrši prihodnji članski sestanek v sredo 7. aprila ob pol 7. uri v začasnem klubovem prostoru v Narodnem domu. — Tajnik.

Zborovanje ljubljanskih zaupnikov. Včeraj so zborovali ljubljanski zaupniki zaradi proslave prvega majnika. Polnoštevilna udeležba, vsesplošna pripravljenost in sodružna iskrenost je vladala na tem sestanku. Zato pa je gotovo, da bo letošnji prvi maj, praznovan v znamenju strokovnega ujedinjenja in edinstva, visoko presegal vsa dosedanja praznovanja in dosegel veličastnost prvomajske proslave takoj po prevratu. Posebej pa je treba še omeniti z večerajšnjega sestanka: Zaupniki so z glasnim odobravanjem in enoglasno pritrdili predlogu izkušene- ga sodruga, da zahteva prvomajski odbor na dan prvega maja prepoved točenja alkoholnih pijač vsaj takom dopoldneva. — Da, treznost je zmagala v delavskih vrstah.

Sila alkohola. Alkoholizem je strast in človek vsaki strasti slepo služi in za utešenje strasti tudi ne izbira sredstev. Mladi Leon iz Glince se je udal alkoholu in vse je zastavil zanj, zdravje, čast in mlade sile. Ko ni mogel več zadostiti svoji strasti, je pokradel svoji materi več delov pohištva in ga prodal neki gostilničarki za alkohol. O celotni zadevi bo pa razpravljalo sodišče.

V Bosanski Koprivnici sta brata Alič prišla na originalno idejo, kako bi si v kratkem času lahko prislužila čedno svoto. Nakupovala sta od kmetov tobak, si nabavila štampiljke in razne stroje in v zavojih, popolnoma slični monopolskim zavojem, prodajala tobak. Neopaženo jima je šel ta posel celih 8 mesecev od rok. Končno so pa oblasti vendar prišle na sled in oba sta morala pred sodišče. Pravijo pa, da je bil tobak boljši od monopolskega.

Občni zbor Saveza monopolskih delavcev in delavk se bo vršil v torek, 30. marca, ob pol 6. v gostilni pri Mraku, na Rimski cesti. Dnevni red zelo važen, udeležba dolžnost!

V Ljubljani se stalno dogajajo slučajji, da mladi fantje pobegnejo z doma in odrajažajo v širni svet. Motivi so različni, v precejšnji meri je kriv kino in pa čtivo, ki se dandanes brez izbire daje v roke otrokom. Te dni sta izginila Edvard Fantini, komaj 12 let star in pa Ivan Belak, še nekoliko mlajši od Fantinija. Fantini se je ponovno pritoževal, da je z njim oče prestrog in možno je, da je motiv pobega očetova strogost, če se ne bo izkazalo, da je dečkova fantazija okužena z raznimi romantičnimi priveski današnje pokvarjene dobe.

Posrečena operacija. Belgrajski kirurg dr. Drago Kostić se je lotil nevarne operacije na Milanu Petkoviču iz Zemuna. Možakar je bil že 10 let slep in vsak up na ozdravljenje je bil brezuspešen in operacije se ni upal nikdo lotiti. Dr. Kostiću se je pa operacija posrečila in slepec je izpregledal.

Bogat plen. Ribiči na dalmatinskem otoku Uljan so vjeli ogromnega morskega volka, ki je bil dolg 6 metrov. V želodcu so našli dva tunja v teži 32 kg.

Zagoneten samomor. V Marenbergu je skočil z voza v Dravo inž. Wrentschur. Peljal se je s svojo ženo in se nenadoma pogнал čez most v vodo. Bil je šele 26 let star. Kaj je mladega inženjerja gnalo v smrt, še ni znano.

Tiskovni sklad.

Tiskovni sklad. Osemnajsti izkaz. Nabiralna pola štev. 10. Sodr. Ivan Er-laha, Javornik. Gostilna Zvab, Javornik Din 10; Noč Martin, župan Din 5; Jenko Ivan Din 5; Erlih Ivan Din 5; Uranič Franc Din 4; Zugwiz Anton Din 4; Klinar Anton Din 4; Pavlenič Franc Din 4; Koder Nikolaj Din 4; Svetina Melhijor Din 3; Kristan Janez st. Din 2; skupaj Din 50. Zadnji izkaz Din 1575. Skupaj Din 1625.

Šport.

ASK Primorje : I SSK Maribor 11 : 0 (6 : 0). Na praznik, dne 25. t. m. se je odigrala prijateljska tekma med gornjima kluboma; po gostovanju celjskega SK Red Star z našo Svobodo je to bila druga nogom. tekma z zunanjim klubom in ne, kakor so poročali buržuazni listi, prva. To je tembolj prevdarna vredno, ker se iz tega razvidi, kako malo vodijo navedeni listi evdenceo o sportnem gibanju med proletarci.

Mariborčani, čeprav momentalno prvaki Maribora, so s to tekmo precej razočarali. Njih obramba, nekoč najboljši del moštva, je totalno odpovedala. Krileci se slabo placirajo in ne znajo držati prave in potrebne zveze z napadom.

Moštvo Akad. SK Primorje ni igralo v svoji običajni formi. Zelo hladno in brez ambicije je delovala na vala v drugem polčasu. Desna zveza, inace izboren šuter, se zanaša preveč na svojo zmoglost; po nepotremnem dribla, s čimer izgublja čas in zapravlja s tem ugodne situacije svojih soigralcev.

Krileci in obramba sta izvršili svojo nalogo v redu. Ugajal je posebno srednji krilec Buljevič, a v obrambi levi branilec. Desni se od tekme do tekme boljše.

Kratek potek igre: V začetku izravnan igra. Izmenični napadi. V 10 minuti prodre desno krilo akademikov, lepo predloži Ermanu, kateri strelja neubranljivo. V kratkem razmahu sledi še drugi in tretji gol po istem igralcu, 4. zabije iz sigurne pozicije Uršič, 5. in 6. pa Erman.

V drugi polovici absolutna premoč akademikov, katerih na vala pa igra zelo ležerno in brez volje. Vendar pa doseže v tem času še pet golov.

Sodil je sicer dobro g. Deržaj, ki pa je spregledal veliko v korist gostom. Tudi ne vemo iz katerega razloga je ukazal ponoviti 11 metrovko, še manj pa vemo, zakaj je 11 m sploh diktiral.

Maribor.

Predrznost. Naši nasprotniki postajajo oholi in v svoji kratkovidnosti ne vidijo naraščajoče moči delavskega pokreta. Te dni je naša uprava sklenila dostaviti tudi nekaterim gostilničarjem »Del. Politiko«. Nam dobro poznana gostilna je list vrnila s pripombo, da se ž njim samo goste odganja. Ti naši nasprotniki ne vedo, da žive od delavskih žuljev, tudi ne vedo, da smo socialisti šli pri volitvah v Del. zbornico v samem Mariboru 4700 gla-

sov. Naj vedo odslej vsi oni, ki se delavskega časopisja branijo, da napoči v kratkem doba, ko si bodo odganjali goste sami, če ne bodo imeli delavskega časopisja.

Vsak hip avtomobilska nesreča. Od kar velja v Jugoslaviji voziti na desno, se vrsti nesreča za nesrečo. Zadnjič sta trčila skupaj dva avtomobila v Sodni ulici. Sunek je bil tako močan, kot bi s topom ustrelil. Ljudje, ki so se nahajali v avtomobilih so ostali k sreči nepoškodovani, zato je pa manjši avto popolnoma razbit, drugi večji pa zelo poškodovan.

Eržen pojde v Banat. Banaški delavci, ki so po večini Nemci, pridno naročajo mariborsko socialistično »Volksstimme« in so pokrenili misel, list primerno razširiti. V to svrhu se vrše v banaških krajih sestanki, pa tudi večji shodi, ki naj služijo agitaciji za razširjenje nemškega delavskega tiska. Na teh shodih govori urednik Eržen.

Že nastopajo zoper naše zaupnike. Dokler so bili naši železničarji stanovsko razdeljeni v 13 organizacij, ki so se medsebojno pobijale in pri tem pozabile na svoj cilj — na boj zoper svojega delodajalca — je še bil mir v delavnici bivše Južne železnice v Mariboru, kjer dela 1800 delavcev. Danes pa organizacija narašča in gotovi ljudje mislijo z vstrahovanjem in na druge načine naše zaupnike ugnati, da bi tako zastavili jez nevzdržnemu porastu razrednih sil med našimi železničarji. Tako so zlasti pričeli slabo ravnati zadnje dni s sodrugom Čanžekom, ki je danes v delavnici nesporno najposobnejši zaupnik in ustvaritelj za enotnost železničarske organizacije. Mož je po svojem prepričanju sicer levičar, vendar pa v vsem svojem hotenju realni strokovničar, kakršnih naši železničarji baš sedaj krvavo potrebujejo. Gospodje še morda ne vedo, da je že sedaj skoro 70 odstotkov železničarjev pri nas organiziranih in prepozno so prišli, če mislijo, da bodo ubili organizacijo in delavsko silo. Se ne kaj takih slučajev in mariborski proletarijat pojde protestirat zoper šikaniranje naših zaupnikov. Privaditi se bodo morali gospodje na to, da je vsak pritisk proti našim zaupnikom, stvar vseh železničarjev. Strokovna komisija naj pa posebej še zavzame stališče.

Jožefov semenj v Studeneh. Vsako leto se vrše v Studeneh pri Mariboru Jožefovi semnji, ki jih poseti obilo domačega in tujega občinstva. In čim bolj so taki semnji posečeni, tem bolj izrabljajo studenški kapucini cerkev v politične svrhe, s tem, da raz vse opravljajo nas socialiste. Vsako leto

so še kaj povedali o nas, letos so pa posvetili socialistom kar celo pridigo. To ni bila več božja pot, nego to je bil miting klerikalne stranke, ki je spremenila cerkev v politično torišče. O tem poglavju bomo še posebej govorili. Za danes se jezici kapucinov ne čudimo, saj so zahtevali od studenške občine podporo za popravilo cerkvenega stolpa in socialistična večina je prošnjo upravičeno zavrnila. Pa so prosili podpore pri mariborski občini in socialisti so nastopili odločno proti. Dovolj zaslužijo na Jožefovo, pa tudi drugače razpolaga ta roka s premoženjem, so bili argumenti socialistov, ko so odklonili njih prošnjo. Sedaj pa kar v cerkvi polemika. Ali se tudi škof strinja s tem, da se cerkev spremeni v agitacijski lokal? Ali bo treba znova načeti vprašanje o kanceparagrafu?

Ljudje so se sila gnetli na Jožefovo v Studeneh; ne toliko radi Jožefa kolikor radi vrtljakov in drugih takih posebnosti. Cerkve od znotraj niso videli in jim tega tudi ne zamerimo, zato so pa videli dosti pohablencev in invalidov, prav živo sliko kapitalistične družbe in minule vojske. Vsaj v spomin so si priklicali ponovno sovražnost do vojske, kar je včasih potrebno, zlasti ko se pri nas tako rado s sabljo rožlja.

Prekmurske novice.

Ukinitve državne borze dela. Svoječasno smo poročali o odgovoru ministra socialne politike poslanec Kleklu na vprašanje glede opustitve borze dela v M. Soboti. Vsebina odgovora se je do pičice izvršila in s 1. aprilom borze dela — ne bo več. Pa to ni nobena prvoaprilska raka, pač pa gola istina. Občina namreč ni prav nič navdušena za prevzem borze dela na rame, kakor ji je bilo predlagano. Zato, če se ne najde kak drugi izhod, bomo s prvim aprilom za eno socialno institucijo — olajšani!

O elektriki. Kakor znano se je občina v M. Soboti skupno z Ljutomerom, Ormožem itd. dolgo časa pogajala s elektrarno Fala za napeljavo električne sile. Pogajanja so se končno zaključila in kakor čujemo se bodo dela za napeljavo kmalu začela. Pa je nekaterim padlo v glavo, da bi morala biti električna »centrala« v Beltinceh, češ, da se ta kraj nahaja v centru Prekmurja. Brez ožira na to, da o kaki »centrali« ne more biti govora, pač pa o transformatorjih, bi priporočali onim, ki se potegujejo za to, da pride »centrala« za »luč brez petroleja in karbida« v Beltince, naj bodo še bolj pripravi ter zahtevajo, da se elektrika

centralizira v — Ivancih, ki ležijo res v središču Prekmurja. Če tega ne verjamejo, naj pogledajo na — Landkarto.

To ni lepo. O malverzacijah v občinskem uradu pišejo nekateri na način, ki je vsega obsojanja vreden! V vsaki številki »Morske Krajine« se ta zadeva premlevala in opisuje v tonu, ki ni prav nič duhovit. Kakor je bilo za obsojati malverzacije, tako je za obsojati tak način pasive na račun — mrtvih.

Ptuj.

Nelepo izigravanje delavstva. K večeršnjemu poročilu o razmerah v »Petoviji«, tovarni čevljev na Bregu pri Ptuj, poročamo, da je ravnatelj Tatscher predložil dne 24. marca delavstvu polo, kjer jim naznanja, da se bo uvedlo »3-parni teden«, to je, da se bo vsem delavcem odtegovalo od plač: Pri zaslužku do 150 Din 10%, pri zaslužku nad 150 Din pa 20%, katere zneske bo gospod ravnatelj za delavce »hranil«. Kdor se ne bi s tem ravnateljevim predlogom strinjal, naj se pa na poli podpiše! Ako vzamemo stvar resno in tako, kakor je pisana, je za delavce naravnost krivična. Kaj si gosp. ravnatelj misli, da delavstvo tiste grozne svote, ki jih zasluži v Petoviji, kar tako zabije? Kje pa more delavstvo utrpeti te odtegljaje pri današnji druginji? Raje nam izplačajte tiste čezurnine, ki nam jih odtrgujete! In če bi jih res lahko, pa tudi dobro vemo, da imamo lastno hranilnico v Konzumnem društvu, kjer se vloge obrestujejo. Ali mislite, da smo ljudje, s katerimi se lahko dela kakor se komu poljubi? — Zadnjič, ko se je vršilo tisto famozno glasovanje zaradi dela na praznik in se je večina delavstva izjavila proti delu, je ravnatelj zahteval protivnike k sebi in jim držal pridigo, kako škodo imajo vsled tega, če ne bodo delali. Enkrat za vselej povemo, da se mora to nehati, drugače bomo začeli zvoniti z drugimi zvonovi, ki bodo nevešč tistim, ki tako delajo. Takih, ki znajo delavce vleči, imamo tudi tu zadosti, ne potrebujemo še importiranih. Javno oblast pa prav odločno pozivamo, da se pozanima za ta obrat in jo vprašamo pojasnila, kdaj je dala tovarni pravico, da lahko dela tudi ob nedeljah? Skoraj vsako nedeljo je kateri obrat zaposlen, to nedeljo dela finiš-zakaj...? Vse delavstvo pa pozivamo, da naj ravnatelju jasno razloži, da naj »šparanje« predpisuje samemu sebi, odnosno tistim, ki lahko štedijo.

Delavci »Petovije«.

Za Velikonoč se priporoča dobro znana gostilna

pri Štefanu

dalmatinska klet na Miklošičevi cesti poleg Frančiškanske cerkve, kjer so točijo najboljša in najcenejša Dalmatinska vina. Na velikonočni teden vsak večer morske ribe in bakale. Čez ulico 1 Din ceneje.

Leposlovne knjižnice II. zvezek
CHARLES DICKENS:

Božična pesem v prozi

Prevel * * *

1926

Cena Din 12.

Naročajte to lepo delo pri Zadrugi založbi v Ljubljani.

Zveza gospodarskih zadrug v Jugoslaviji

P. Z. Z. O. Z.

je revizijska zveza delavskih zadrug v Jugoslaviji.

Sedež: Ljubljana VII. Žibertova ul. v Zadrugnem domu.

Karl Marks:

RAZREDNE BORBE NA FRANCOŠKEM

OD 1848 — 1850.

V srbskem prevodu, s predgovorom sodruga Živote Milojkoviča, je izšlo to znanstveno delo utemeljitelja socializma. Delo je tiskano v 5000 izvodih in se dobi v administraciji Radniškega Jedinstva po nižnji ceni 15 Din, preje 20 Din. Naročila je pošiljati na: Administracijo Radniškega Jedinstva Belgrad, Dalmatinova ulica štev. 54. 158

Produkcija - kréma za čevlje.

Zahtevajmo in kupujmo vedno in povsod le »Produkcijo krem« za čevlje. 130

Širite Del. Politiko!

Makulturni papir

se proda po 4 — Din za 1 kg. Več se poižve v upravi lista. 108

Za Velikonoč!

Praška šunka kg 33 Din in raznovrstne mesne izdelke, sir, čajno maslo, kompote, sadne soke, čaj, konjak, rum in raznovrstna žganja in vina priporoča

delikatesna trgovina in vinotoč

G. BREZNIH, LJUBIČANA, Florjanska ulica štev. 1.
(Križišče cestne železnice pri Sv. Jakobu) 146

Kdor želi kupiti prvovrsten in poceni

PREMOG

in sploh kurivo naj ga naroči pri

„PRODUKCIJI“

osrednji zadrugi za nakup in prodajo
P. Z. Z. O. Z.

V LJUBLJANI, Tržaška cesta, kolonija „Stan in Dom“.

110